Repp:

Cholera Amuletten.

CHOLERA AMULETTEN:

ELLER

DR. WILLIAM STEVENS'S

ENESTE RIGTIGE,

SALINSKE BEHANDLING

AF

CHOLERA;

UNDER HVILKEN DER KUN DÖ, HÖIT ANSLAAET, 5 PCT. ELLER HVER 20DE PERSON AF DE HAARDT ANGREBNE.

EFTER DR. J. S. BUSHNAN

FREMSTILLET VED

THORL. GUDM. REPP.

KJÖBENHAVN 1850.

FAAES HOS BOGHANDLER P. G. PHILIPSEN.

CHOLERA AMULETTEN:

ELLER

DR. WILLIAM STEVENS'S

ENESTE RIGTIGE

SALINSKE BEHANDLING

AF

CHOLERA

UNDER HVILKEN DER KUN DÖ HÖIT ANSLAAET
5 PCT. ELLER HVER 20DE PERSON AF
DE HAARDT ANGREBNE.

EFTER DR. J. S. BUSHNAN

FREMSTILLET VED

THORL. GUDM. REPP.

KJÖBENHAVN 1850.

FAAES HOS BOGHANDLER P. G. PHILIPSEN.

TRYKT HOS LOUIS KLEIN.

FORERINDRING.

Da der forinden en lidet bekjendt Brochure som udkom i Aaret 1833*), ikke saavidt jeg veed haves paa Dansk nogen Fremstilling af Dr. W. Stevens's Salinske Cuurmethode, iler jeg, paa en Tid, da Cholera grasserer paa Nabokysten, og flere Dödstilfælde allerede have viist sig paa de Danske Öer, med at bekjendtgjöre den for det Danske Publikum, i det Haab at derved muligen mange Tusinde Menneskeliv kunde reddes. Jeg har med fuldt Overlæg paa Titelen kaldet denne Cuurmethode den Ene rigtige; en Betegnelsesmaade som jeg finder fuldkommen retfærdiggjort ved nomstödelige Kjendsgjerninger; thi apodik-

*) Anviisning til den Asiatiske Choleras Behandling af Dr. W. Stevens. Kjöbenhavn 1833.

tisk vist er det, at under to Udbrud af Cholera i Coldbath-fields Fængselet i London forholdt Mortaliteten sig saaledes:

Under det förste bleve 165 haardt angrebne. Deraf behandledes 159 efter Dr. Stevens's Methode, hvoraf 1 döde og 158 helbrededes.

Under det andet bleve 337 haardt angrebne. Af dette Antal bleve kun 287 behandlede med de salinske Lægemidler, hvoraf 7 döde og 280 bleve helbredede.

Altsaa af 450 haardt angrebne döde kun 12; helbredede 438.

Det er overflödigt at erindre, at ved ingen anden hidtil bekjendt Behandling af Cholera, ere der opnaaede Resultater som kunde stilles i nogen Sammenligning med disse og bliver altsaa, indtil denne Dag, Dr. Stevens's Behandling den eneste rigtige.

Alt hvad der er væsentligt i dette lille Skrift har jeg uddraget af

„Cholera and its Cures; an Historical Sketch by J. S. BUSHNAN M. D. Member of the Royal College of Surgeons and Fellow of the Royal College of Physicians of Edinburgh. London, Wm. S. Orr and Co. Amen-Corner 1850". (169 Sider 8vo).

Der haves, ifölge hvad jeg veed, kun yderst faae Exemplarer af denne Bog her paa Stedet; foruden et Par andre, er det Exemplar som er i mine Hænder deteneste, som for Tiden findes i Danmark.

De som med nogen Opmærksomhed fulgte Choleraens Historie paa dens förste Rædselstog over Europa i Aarene 1830—32 vil erindre, at iblandt de mangfoldige Lægemidler mod den som den Gang anbefaledes, anförtes ogsaa almindeligt Kjökkensalt, og at der navnlig var i St. Petersborg en anseet Læge, som man sagde havde anvendt det med Held i store Doser (et Par Spiseskeerfulde ad Gangen f. Ex.), saa at Mortaliteten af denne Pest betydeligt formindskedes under hans Behandling; ogsaa forekommer det mig at flere Tydske, især Berlinske Læger adopterede den Russiske Læges Behandlingsmaade og anbefalede den. I England troer jeg det blev lidet anvendt ved Choleraens förste Udbrud, men i September 1848 blev det anbefalet af Mr. Beaman i det medicinske Ugeskrift „The Lancet.“ Men hvorvel fordeelagtige Resultater siges at være opnaaede ved dette Middel, kan man dog ikke sige at det har sat sig i nogen fortrinlig Gunst hos Lægerne. De sige vel om dette det samme som de ogsaa sige om Calomel: „det hjælper ofte, men slaaer ogsaa mange Gange Feil“. Jeg gjör denne indledende

Bemærkning, ikke for at anbefale det upræparerede Kjökkensalt som Lægemiddel mod Cholera — hvorvel det altid maatte kunde komme i Betragtning for dem, som vare i saadanne Omstændigheder, at de under et farligt og pludseligt Angreb ikke havde Adgang til nogen Lægehjælp — men meget mere for at udpege dette, som det synes förste svage Lysglimt i Choleraens rette Behandlingsmaade; thi denne tilhörer aabenbart Dr. William Stevens alene. Denne Hædersmand, som nu opholder sig som Godseier paa Wycknouse i Worcester-shire i England, har i mange Aar været praktiserende Læge paa de Dansk-Vestindiske Öer og er sikkert de Kjöbenhavnske Læger velbekjendt, da han for nogle Aar siden, for en kort Tid opholdt sig i Kjöbenhavn.

Dr. Stevens har med forbausende Held anvendt den Cuurmethode mod Cholera, som fremstilles og anbefales i disse Blade, i Coldbathfields Fængselet i London, og det vil lettelig indrömmes af dem, som vide hvilken Grad af Ondartethed zymotiske Sygdomme sædvanligen antage, især i Fængsler, at de her opgivne Resultater have en overordentlig stor inductiv Beviiskraft til at godtgjöre hans Cuurmethodes Fortrinlighed.

De Data, paa hvilke det her egentlig kommer an, ere nöiagtigt og samvittigheds-

fuldt uddragne af bemeldte Fængsels Lægejournaler, under Medvirkning og Tilsyn af höitstaaende ansvarsfulde Embedsmænd, nemlig The Chairman and Magistrates for Grevskabet Middlelex. Disse Data besidde en endnu höiere Grad af Troværdighed derved, at selve Fængsels Lægen, Mr. Wakefield, af personlige Grunde, ingenlunde var denne Cuurmethode gunstig; han antog den dog gjentagne Gange, naar Mortaliteten tiltog i en allarmerende Grad; saasnart den var standset, forlod han den igjen for at behage en höitstaaende Læge, som var i Besiddelse af et omfattende Patronat, og som lod det sig være magtpaaliggende at bestride den Steversiske Cuurmethodes Fortrinlighed. Mr. Wakefield lod sig dog bevæge, ved den igjen tiltagende Mortalitet, til atter at tye til Dr. Stevens's Behandling og igjen med et lignende Resultat. Man kan saaledes være forvisset om, at Mr. Wakefield ingenlunde har anfört i Journalerne flere Helbredelser, end der virkeligen fandt Sted; tvertimod vise Journalerne at han har, den Tid Dr. Stevens's Behandling blev anvendt, gjort Dödslisten saa stor, som det vel var muligt.

De som kjende til Choleraens Historie vide, at dens Dödelighed har hidtil i Europa varieret imellem 30 og 50 pCt. af de An-

grebne; under Dr. Stevens's Behandling vil man finde at den er reduceret til 3 à 5 pCt.

Jeg gaaer nu over til Fremstillingen af Dr. Stevens's Cuurmethode.

DR. STEVENS'S SALINSKE BEHANDLINGS-MAADE.

De Engelske Læger skjælne imellem to Stadier i Cholera, nemlig: 1) Forvarslende Symptomer og 2) Den fuldt udviklede Cholera. I den Tro at det Forvarslende Durchlöb er at betragte som Naturens Bestræbelse efter at forjage Sygdomsgiften fra Blodet og Legemet, anvendte Dr. Stevens, strax som disse Symptomer viste sig et Seidlitz Pulver; men hvis Patienten mærkede en synkende Fornemmelse uden Diarrhoe, anvendte han kraftigere salinske afförende Midler. Det Laxeermiddel han brugte var i Almindelig-

hed Magnesia-Sulphat, hvoraf een indtil tre Drachmer bleve blandede med Seidlitz Pulveret, og det Hele afdrukket i mousserende Tilstand. Naar dette begyndte at virke paa Indvoldene, blev Patienten opfordret til at drikke meget af tynd Bouillon dygtigt kryddret med Salt. Hvis Brækning indfandt sig, blev en Sinapismus lagt paa Epigastrium (Underlivets överste Region); hvis Törsten var meget stærk, tillod han Patienten at drikke Selzer-Vand, Soda-Vand, eller almindeligt Drikkevand efter Behag. Ved disse simple Midlers Anvendelse, var der ikke flere end eet i fem og tyve Tilfælde af Overgang fra det förste Stadium til den egentlige eller udviklede Cholera.

Her fortjener det at bemærkes, at ikkun saadanne Tilfælde, som gik over i det andet Stadium, indförtes af Fængsels Authoriteterne i Journalerne som Cholera Tilfælde; og kun saadanne forefindes i Dr. Stevens's numeriske Angivelser.

Det andet Stadium, eller den fuldt udviklede Cholera, i hvilket de diagnostiske Symptomer ere Krampe, Kulde, eller overordentlig Afkræftelse oplöste man fölgende Pulvere:

℞ Sodæ sesqui carb. ℈j
Sodii chlorid. ʒj
Potassæ chloratis gr. VII.*)

i Vand og gav dette i slemme Tilfælde, hver halve Time; i nogle meget ondartede Tilfælde endogsaa een Gang i 15 Minuter; i mindre haarde Tilfælde derimod, gav man det kun een Gang om Timen. Hyppigheden af Dozens Gjentagelse varierede efter Sygdommens Beskaffenhed. I ethvert Tilfælde fortsatte man denne Salinske Behandling indtil Blod-Circulationen var fuldkommen bragt i Orden; saa snart som man havde opnaaet dette forlængede man Mellemrummet mellem Doserne; og saa snart en fuldkommen Reaction havde fundet Sted, ophörte man gradviis dermed. I de allerværste Tilfælde forögede man Doserne af Sodium-Chloridet indtil to Drachmer og i enkelte Tilfælde endog derover. Naar Maven befandtes at være særdeles irritabel, blev en dilueret Oplösning af Sodium-Chlo-

*) Dr. Stevens's skrev denne Recept i Aaret 1833 efter den da brugelige Udtryksmaade i den Danske Pharmakopæ saaledes:

℞ Natri muriatici ℈j
Natri carbonici ʒsem.
Kali oxymuriatici gr. VI.

men den i Texten anförte Recept bör foretrækkes.

ride spröitet ind i Indvoldene; dette salinske Lavement gjorde man saa varmt som Patienten vel kunde taale det, det vil sige, i Reglen omtrent 100° Fahrenheit (= 30²/₉° R.). Naar dette Middel bruges rigtigt, er det af fortrinlig Nytte.

Naar Maven var meget irritabel, holdt man undertiden inde med Brugen af det salinske Pulver, og brugte man da imidlertid hyppigt almindelige mousserende Mixturer, eller smaa Doser af de almindelige Soda-Pulvere, med Overvægt af Carbonaterne, indtil Brækningen aftog, og da Soda-Carbonat, med större Doser af Kali-Chlorat, uden Sodium-Cloride; eller ogsaa gav man ofte i slige Tilfælde Kali-Clorat alene i Doser paa 10 Gran,

En stor Sennepsdeig blev i saadanne Tilfælde lagt paa Underlivets överste Region, strax som Patienten blev taget under Behandling. Naar de salinske Pulvere anvendtes paa en Tid da Maven var meget irritabel, fandt man det tilraadeligt at oplöse dem i en meget ringe Qvantitet Vand. Hvis Krampe indfandt sig, gned man Extremiteterne med varmt Flonel. Ikke alene blev Smerten som Krampen frembragte i Musklerne lindret ved disse Gnidninger, men tillige, deels ved dem og deels ved Anbringelse af Sinapismer paa forskjellige Steder af Legemet blev dets Temperatur

forhöiet, en Sag som ikke er af nogen ringe Betydning i Choleraens Behandling.

I dette Stadium af Sygdommen, saavel som under de forvarslende Symptomer, fik Patienterne Seltzer-Vand og koldt Vand efter Behag. Meget stærk grön Thee blev og undertiden brugt i slemme Tilfælde, og som det syntes med Nytte.

Patienterne bleve altid lagte i Værelser, som Nat og Dag vare meget godt opvarmede ved stærk Ild*)

Udtömmelserne saavel som enhver anden Ureenlighed bortskaffedes strax fra den Syges Værelse — da en reen Atmosphære og fuldkommen Reenlighed ansaaes som aldeles nödvendig for Opnaaelsen af et heldigt Resultat; de inficerede Sygestuer rygedes med Krud; og Patienterne fik ingen solid Spise inden nogle faa Dage efter deres Helbredelse**).

---

*) Da den Engelske Opvarmningsmaade som her omtales medförer, i det den skeer ved aabne Ildsteder en temmelig fuldstændig Ventilation af hele Værelsets Luftmasse, er det ikke overflödigt at bemærke, at man maa ved Trækhuller eller Trækruder sörge for Ventilationen i Cholera-Værelser, som opvarmes ved Kakelovne.

**) Dr. Stevens vilde ingenlunde give sine Cholera-Reconvalescenter „Fisk og Vandgröd“. Hvad her menes ved „ingen solid Spise“, er at Reconvalescenten först faaer „Hönsekjöds Suppe“ eller „Sagosuppe“, og siden „Bouillon“, eller i den mindre formuende Klasse: först „svag“ og siden „kraftigere Bouillon“.

I de overordentlig ondartede Tilfælde, da Patienten först kom under Behandling seent i Sygdommen, efter en decideret Collapse var indtraadt, anvendte man de allervirksomste Midler. En Unze af Sodium-Chloride (Natrium-Chloride) med en halv Drachme af Kali-Chlorat eller Kalium-Chloride blev strax given i koldt Vand, og denne Dosis blev gjentaget, hvis det gjordes nödig, hver halve Time, indtil Patienten havde taget omtrent tre Doser af denne stærke Oplösning. Hvis Reaction da indtraadte, blev den vedligeholdt ved de almindelige salinske Pulvere; men hvis den stærke Saltoplösning administreret gjennem Munden slog Feil, saa tog man sin sidste Tilflugt til dens Indspröitning i Indvoldene, eller Aarerne.

Næppe i noget Tilfælde som kom under Dr. Stevens Behandling blev der givet den allerringeste Quantitet af Opium eller nogetsomhelst andet narkotiskt Middel — mindst af Alt i Sygdommens tidligere Stadium. Dr. Stevens's Erfaring leder ham til at ansee disse Medicamenter for ligesaa dödbringende i Cholera, som de ere det i den Afrikanske Typhus, eller i den Vestindiske *seasoning fever*; og han undlod aldrig indstændig at bede alle dem, som önskede at anstille en Pröve med den salinske Behandling, at sætte deres hele Tillid til den og ikke til noget andet Lægemiddel. At forgive Patienten med Opium,

eller Blaasyre, at afkræfte Nervesystemet ved galvaniske Stöd, at nedstemme Livskraften ved den stærkeste Kulde, og da — fordi den salinske Behandling var bleven anvendt til samme Tid som disse Livsödelæggelses Midler anvendtes — at erklære, at Patienten faldt som Offer for Cholera, under den af Dr. Stevens anbefalede Behandling, var ikke blot usandfærdigt, men man lagde derved de stærkeste Hindringer i Veien for Sygdommens rigtige Behandling. For Resultater som opnaaes ved en saadan uforsvarlig Fremgangsmaade, kan Dr. Stevens ikke drages til Ansvar; heller ikke kunne saadanne Tilfælde antages som Beviser ved Bestemmelsen af de non-purgative Saltes Værd i Choleraens Behandling.

Fölgende Cholera-Anecdot, fortalt af den höit oplyste Dr. Stevens, troe vi kan sættes her paa sin rette Plads:

I Mai Maaned 1832 forlod Skibet Barbados, Capitain Lee, Buglen ved Cork i Irland for at seile til Canada. Foruden Besætningen havde Skibet 140 Emigranter ombord. Cholera udbröd under Reisen. De först Angrebne gav Capitainen Opium og Brændeviin; tre af disse döde. Heldigviis blev den lille Portion Opium som han havde med sig snart opbrugt. Sygdomstilfældene tiltoge imidlertid i Mængde, og han havde ingen Læge ombord; han tog da sin Tilflugt til Engelsk Salt, hvilket var det eneste Lægemiddel han nu havde. Han

gav Enhver en Spiseskeelfuld deraf saasnart de bleve angrebne. Resultatet blev, at hvorvel enhver Person ombord blev angreben af Sygdommen, blev Udfaldet ikke mere dödeligt. Kun de tre först anförte som fik Opium, og intet Salt, döde, men de andre kom sig.

Jeg har liggende for mig noget over 200 Recepter mod Cholera og saare mange af disse anbefalede af de höieste medicinske Authoriteter, saasom: Central Board of Health, Dublin; Commitee of The Royal College of Physicians and The Royal College of Surgeons, Edingburgh: de allerfleste af disse troer jeg Erfaringen har viist at være unyttige, og da de i Almindelighed indeholde Opium, er der endog Grund til at antage, at de ere skadelige. Mest tiltalende i den hele Række synes at være, et Fransk, og et Russiskt: Mons. Baudismont, Professor af Videnskabernes Facultet i Bordeaux, anbefaler, varme Drikke. Sennepsdeig paa Extremiteterne og Gnidninger med Hjortetak og Olie. Den Russiske Dr. Minchowsky anbefaler Dampbad af Vand og Viinedike. Disse have dog det for sig, at de stemme overeens med de gamle Græske Læger; i det mindste med Aretæus, som kjendte den Asiatiske Cholera meget godt.

TRYKT HOS LOUIS KLEIN.